

van groot belang, daar het aldaar gebruikt wordt om verschillende woorden van elkaar te onderscheiden (bv. Nederl. boot/poot; Duits Pein/Bein; Frans peau/beau; Overmaas p^o.nt/b^o.nt = pond, bont(1)). Ook het onderscheid t/t' (dentale "t", d.i. met punt van de tong tussen of tegen de tanden/palatale "t", met tong tegen het gehemelte, achter de tanden) kan van essentieel belang zijn, wat echter geenszins het geval is in bovenvermelde talen.

We moeten anderzijds een niveau van linguïstische analyse van de buitenwereld onderscheiden, om er rekenschap van te kunnen geven dat niet alleen de akoestische middelen die tot de woorddefinitie gebruikt worden van taal tot taal kunnen verschillen, maar dat ook de mogelijke betekenisinhouden van de woorden zelf verschillend kunnen zijn. Daar waar bv. het Frans de buitenwereldse dimensie "lopend water" in tenminste drie van elkaar verschillende mogelijke toestanden indeelt (ruisseau - rivière - fleuve), daar voorziet het Duits, voor diezelfde dimensie, slechts twee mogelijkheden (Bach - Fluss).

De zeven kenmerken die we hier kort willen bespreken zijn : de Rijnse Accentuëring (1), de imperatief-sleeptoon (2), het bestaan van verschillende suffixen voor het preteritum van de zwakke werkwoorden (3), de g/r-klanken (4), de zinsintonatie (5), de konjunktief (6) en het gen-lidwoord (7). Daarvan zijn de vier eerste specifiek op niveau 1, de twee laatste op niveau 2 en het vijfde op beide niveau's tegelijk.

De Rijnse Accentuëring is eigenlijk een reeds zeer bekend verschijnsel. Ze treedt niet alleen in Overmaas op, maar ook in een groot gedeelte van Belgisch en Nederlands Limburg en in het Rijnland. Het specifieke ervan - tegenover het Ndls, Duits of andere bv. Brabantse dialecten - ligt in het feit dat een verschillend toonhoogteverloop tot de differentiatie van woordvormen gebruikt wordt. Zo betekent zâl "zaal" of "zadel", al naargelang de configuratie van het toonhoogteverloop : stijgt of daalt de stem op het einde van de klinker of zelfs in de volgende medeklinker, dan heeft het woord sleeptoon (zâ.l=zaal); stijgt of daalt de stem echter vroeger in de eerste helft van de klinker, dan wordt het kenmerk "stoottoon" geïnterpreteerd (zâ:l=zadel). Dit geldt tenminste voor Overmaas, naar een onderzoek dat wijzelf gedaan hebben. We weten niet of deze regel ook elders door de taalgebruikers toegepast wordt. Wat we wel weten is dat die oppositie sleeptoon/stoottoon in de Overmaasdialecten nog steeds een zeer belangrijke functie heeft in het taalsysteem. Om slechts enkele voorbeelden te geven van woorden of zinnen waar het van essentieel belang is de "goede" accentuëring te horen : di: mo.t/di: mo:t (die mot, die moet), lî.s/lî:s (lijst, lijs==velletje van een ei), e ha.t/e ha:t (een hart, hij heeft) kâ.l/kâ:l (kal=praat,kaal); ô:ne hô.t/ô:ne hô:t (zonder hout, zonder hoed), e lê.t/e lê:t (een leed, hij liet), vô.l/vô:l (vol, hij viel), e me.t/e me:t (hij meet, hij maait), mâ.t/mâ:t (markt, maagd=dienstmeisje)...

De imperatief-sleeptoon schijnt in gebieden buiten Overmaas niet voor

(1) De in deze bijdrage gegeven voorbeelden komen uit het dialect van Moresnet. Onze transkriptie is niet streng fonetisch, we trachten slechts het allerbelangrijkste van de uitspraak weer te geven. De volgende konventies dienen echter vermeld te worden : "^" betekent "lang uitgesproken"; één punt onderaan achter de klinker = sleeptoon (bv. dâ.ch=dag), een dubbele punt = stoottoon (bv. dâ:ch = dagen).